

Ο **Ρομπέρτο Σαβιάνο** αποκαλύπτει το αγγελικό πρόσωπο της παγκοσμιοποιημένης παρανομίας

Οι σύννομες βιτρίνες της Καμόρα

Στην πρόζα του Ρομπέρτο Σαβιάνο το κεφάλαιο επιβιώνει ως βρικολάκας που ρουφά το αίμα μιας ήδη μισοπεθαιμένης κοινωνίας. Και η Μαφία γίνεται το πρόσχημα για την καταγγελία μιας συνολικά δυσλειτουργούσας κοινωνίας που αναπαράγει τις ανισότητες σ' ένα ολόένα ανώτερο επίπεδο.

Γράφει ο **Μιχάλης Μοδινός**

Το τρίτο μέρος του νέου βιβλίου του Ρομπέρτο Σαβιάνο πλοοφρείται «Μνίζες». Στο κεφάλαιό του «Να χτίσεις, να κατακτίς» περιγράφεται ένας από τους δρόμους νομιμοποίησης των κερδών της Μαφίας – η κατασκευαστική / οικοδομική δραστηριότητα. Μέσω εταιρειών με την ευφάνταστη επωνυμία «Στάνταλ ΕΠΕ» ή «Δουκάτο Αγκνίτων» που εγκαταλείφουν σταδιακά τον υπανάπτυκτο ιταλικό Νότο για να εγκατασταθούν στην Πάρμα και το Μιλάνο, με τα γραφεία τους στις πλέον σικάτες και ακριβές γειτονιές της Ευρώπης, επέρχεται μεταξύ άλλων η ιδεολογική νομιμοποίηση της παρανομίας. Καλές διασυνδέσεις και οι σωστοί γάμοι μετατρέπουν τα ναρκωτοδολάρια σε αναπτυξιακές επενδύσεις όχι για στον φτωχό Νότο, από όπου ξεκίνησαν τη δράση τους οι μεγάλες φαμίλιες της Μαφίας και της Καμόρα, αλλά στην καρδιά της Βιομηχανικής Ευρώπης, με τη σύμπραξη του πολιτικού συστήματος.

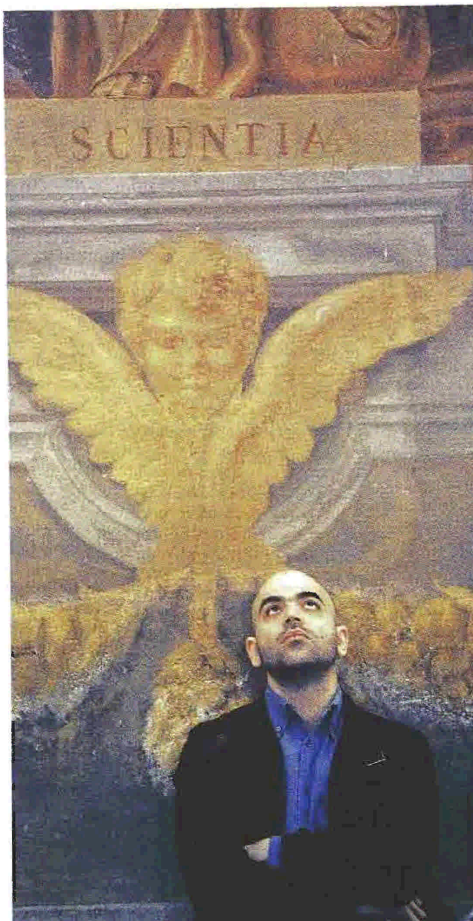
Νέες οργανώσεις

Όπως ομολογούν εισαγγελείς και ανώτατοι αξιωματικοί σε διάφορα σημεία του βιβλίου, το να καταδώσεις τις μεγάλες οικογένειες της Καμόρα με την πεποίθηση ότι έχεις να αντιμετωπίσεις το κοινό έγκλημα μόνο σε λάθη τακτικής μπορεί να οδηγήσει στα χρόνια της παγκοσμιοποίησης. Ο ένας λόγος είναι ότι οι δραστηριότητες της Μαφίας και των ποικίλων κλάδων της διασπείρονται σε όλα τα σημεία του πλανήτη. Κοκκίνι από την Κολομβία μπορεί να τύχει επεξεργασίας στη Βολιβία, να «αυσκλαιαστεί» στο εσωτερικό της φλούδας της μπανάνας στο Γκουαγιακίλ του Ισημερινού, να μεταφορτωθεί σε κάποιο αήμερο αφρικανικό λιμάνι και να ταξιδέψει ως το Μαυροβούνιο ή την Τραπεζούντα, από όπου θα διεισδύσει εν τέλει στο ευρωπαϊκό έδαφος. Η διανομή στις μεγάλες αγορές της ηπείρου είναι το επόμενο στάδιο που περιλαμβάνει οργανωμένες εταιρείες μεταφορών, προπαρασκευασμένα οχήματα που εννιμερώνουν για τα μπλόκα, τοπικές φαμίλιες που θα τροφοδοτήσουν τα βαποράκια. Καθ' οδόν έχουν μεσοκλαβίσει νεοαναδυόμενες, μαφιόζικες έμπνευσης οργανώσεις που τώρα για δεν προέρχονται μόνο από το πρώην αναστολκό μπλοκ αλλά αγκαλιάζουν ακόμη και τη Μαύρη Ηπειρο. Τα τελευταία χρόνια λ.χ. έχει γίνει πε-

ρίφημη η νιγηριανή Μαφία που μεταξύ άλλων έχει το πλεονέκτημα των πάμφθηνων εργατικών χεριών και της άφθονης λευκής (μιαρής) σάρκας από τις εκπαιδευμένες λόγω πολέμων και οικολογικής καταστροφής ζώνες της Αφρικής. Οι τραπεζοκομικές αυτές Μαφίες, γερά εκμυστευμένες πλέον σε ευρωπαϊκό ή βορειοαμερικανικό έδαφος, επιδίδονται, λέει ο Σαβιάνο σε αιματηρές διαμάχες για την κατάκτηση ζωνών επιρροής.

Σ' αυτό το σύστημα διακίνησης οι αρμοί είναι ευκίνητοι και μεταβαλλόμενοι. Η τιμή της πρωινής και της κοκκίνης διαμορφώνεται στην αγορά σε εικασαπλάσια και πλέον επίπεδα απ' ό,τι στο «χωράφι». Η προστιθέμενη αξία κατανέμεται σε ποικίλα επίπεδα που συνήθως είναι άγνωστα μεταξύ τους, έτσι ώστε η εξάρθρωση ενός δικτύου να μην οδηγήσει σε κατάρρευση του όλου οικοδομήματος. Εμποροί, μάντζερ, ερευνητές της αγοράς, νομικοί σύμβουλοι και χρηματιστές αποσπλούν πλέον κρίσιμους κρίκους των διεθνών δικτύων. Το σημαντικότερο: η παγκοσμιοποιημένη παρανομία έχει ριζώσει για τα καλά σε περιοχές του πλανήτη στις οποίες η ανάπτυξη έχει, οριστικά ίσως, στρέψει την πλάτη της. Εκεί όπου οι κεντρικές κυβερνήσεις και η διεθνής κοινότητα αδυνατούν ή δεν θέλουν να κατευθύνουν επενδυτικούς πόρους, ένας άλλος τρόπος παραγωγής έχει ριζώσει, με τη Μαφία να παίζει τον ρόλο ενός ιδιότυπου κράτους πρόνοιας σε περιοχές όπως τα υψίπεδα του Βορειοδυτικού Πακιστάν ή οι παρυφές του αμαζονιακού δάσους όπου μεγάλα συμβόλαια και διασφαλισμένες προκαταβολές υπόσχονται διακίνηση του τρόπου παραγωγής.

Στο εσωτερικό του ανεπτυγμένου κόσμου, τα ναρκωτικά έχουν μεταβληθεί σ' ένα είδος σκληρού νομιμματος, ενώ αποσπλούν τη βαριά βιομηχανία σε πολλές ευρωπαϊκές περιφέρειες. Πρωτεύουσας της παρανομίας η Νάπολη με την παλιά σύνδεσή της με την Καμόρα που έχει τις απαρχές της σε «ρομαντικά» παραβατικά δίκτυα μαχαιροβγάλτων και προστατών ήδη του 16ου αιώνα για να λάβει συστηματικότερη μορφή στα τέλη του 18ου, μετά τη ναπολεόντεια απελευθέρωση της παλικής κερσανούσου και τη μετέπειτα επανεγκαθίδρυση των Βουρβόνων. Ο παλικός Νότος δεν ενσωματώθηκε ποτέ πλήρως στο κεντρικό κράτος. Οι φρεουδαρχικές

Στο καινούργιο του βιβλίο, ο **Ρομπέρτο Σαβιάνο** αποκαλύπτει εταιρείες οικοδομικών δραστηριοτήτων, που συνιστούν νόμιμες επιχειρήσεις της Μαφίας και της Καμόρα

δομές αντιστάθηκαν επί πολύ, ακόμη και μετά την πρόσλαση του Γαριβάλδη στη Σικελία. Ας θυμηθούμε εν προκειμένω τον έξοχο «Γ' αποπάρδο» του Τζουζέπε ντι Λιμπεντούζα (Εκδ. BELL) που μεταφέρθηκε στο ονεμά από τον Βισκόντι.

Κράτος εν κράτει

Η Ιταλία ήταν – και είναι – μια χώρα κομμένη στα δύο, με τον Νότο να παραμένει υπανάπτυκτος σε σχέση με τον εκβιομηχανισμένο Βορρά, παρά τους πόρους που διοικητήθηκαν σ' αυτόν στο πλαίσιο φιλόδοξων πολιτικών περιφερειακής ανάπτυξης. Τα δίκτυα πατρωνίας και αλληλοϋποστήριξης έμελλε να αξιοποιηθούν όλες τις νόμιμες ευκαιρίες, προσεταιριζόμενα τη φτώχεια και τη λαϊκή δυσαρέσκεια, προσφέροντας εξασφάλιση και εργασία ενόψει των αρχαϊκών δομών της διευρυμένης

οικογένειας και της φυλής, επανεπενδύοντας τα «ματωμένα κέρδη», εν τέλει αναδιανέμοντας τον παραγόμενο πλούτο ως ιδιότυπο κράτος πρόνοιας με πρόταγμα την «τοπικότητα» και τον κοινοτισμό. Το ίδιο μοντέλο κατέληξε να εξαχθεί μέσω της μετανάστευσης στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου η Μαφία έγινε κράτος εν κράτει. Ο Σαβιάνο ανημάεται όλα τούτα με συνέπεια και σθένος. Όμως δεν είναι απλός σταυροφόρος. Αναλύει φαινόμενα που τα ζούμε στο πετσί μας και στην Ελλάδα, όπως η φοροδιαφυγή, η τοκογλυφία, η ροή του μαύρου χρήματος, η προστασία, τα χρηματιστηριακά παιχνίδια και κυρίως τα δίκτυα μέσω των οποίων εξασφαλίζεται η πολιτική συνείδηση για τα δημόσια έργα, όπου αίφνης νομιμοποιούνται οι παράνομες δραστηριότητες.

Ταύτιση με τον πράκτορα Τζο Πιστόνε

Μετά την επιτυχία του πρώτου του βιβλίου (που αναμνηστικής πρόζας) και την προγραφή του από την Καμόρα, αναγκασμένος να κρύβεται υπό την προστασία της ιταλικής αστυνομίας, ο Σαβιάνο εξακολουθεί να επιμένει με πάθος στα στρατευμένη λογοτεχνία, εντός μιας κοινωνίας της οποίας είναι ο ίδιος προϊόν. Η περιθωριοποίηση και η παραβατικότητα, η μαγιά και η λεβεντιά, η ανεργία και ο επιδεικτικός πλουτισμός βαδίζουν χέρι χέρι στον ιταλικό Νότο και ο Σαβιάνο τα έχει ζήσει στο πετσί του. Μάλιστα μοιάζει να ταυτίζεται εν μέρει με τον Τζο Πιστόνε, τον πράκτορα εκείνο του FBI που διείσδυσε στο εσωτερικό της Μαφίας, έζησε για έξι χρόνια μακριά από την οικογένειά του και ενδόθηκε τον μανδύα της παρανομίας για να ξεσκεπάσει τις σύγχρονες μορφές του οικονομικού εγκλήματος. Ο Σαβιάνο τού αφιερώνει ένα κεφάλαιο του βιβλίου, του συναντά και κάνει τις συγκρίσεις του με τον Τόνι Μπράσκο, τον ήρωα της πασίγνωστης ταινίας του Μάικ Νιούελ (Τζόνι Ντεπ, Αλ Πατρίνο), που εμπνέεται από την απίστευτη ιστορία του Πιστόνε.

Τέλος, παρά τον θερμισμό και την αυτοεπίδειξη που χαρακτηρίζει τα πρώτα κεφάλαια, το βιβλίο περιλαμβάνει και εξαιρετικά δοκίμια για τους λογοτεχνικούς ήρωες του Σαβιάνο (λ.χ., τον Ισαάκ Μπασέβιτς Σίνγκερ ή τον Σάλμαν Ρούσκι και τον Ουίλιαμ Βόλμαν) αλλά και τον Λιονέλ Μέσι ή τη Μίριαμ Μακέμπα που κατάφεραν να υπερκεράσουν θεούς και δαίμονες. Είναι προφανές ότι ο Σαβιάνο αντιλαμβάνεται τη γραφή ως ένα είδος προσωπικού έπους.

Ρομπέρτο Σαβιάνο
Η ΟΜΟΡΦΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΛΑΣΗ
ΜΤΦ. ΜΑΡΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ, ΕΚΔ. ΠΑΤΑΚΗΣ 2011, ΣΕΛ. 345